

โดย ฝ่ายส่งเสริมความยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

บทความตอนที่แล้วได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของธุรกิจกับความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ที่โลกกำลังเผชิญ โดยวิกฤตนี้เป็นทั้งความเสี่ยงและโอกาสสำหรับธุรกิจ สำหรับตอนที่สอง จะเป็นตอนจบของบทความนี้ ที่จะนำเสนอภาพของความพยายามจากทั่วโลก ในการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพที่ธุรกิจควรตระหนักและดำเนินการตอบสนองอย่างเหมาะสม

การตอบสนองต่อวิกฤตจากทั่วโลก

เพื่อรับมือกับวิกฤตความหลากหลายทางชีวภาพที่ทวีความรุนแรงขึ้น ประชาคมโลกได้ร่วมกันจัดทำและรับรอง "กรอบงานคุนหมิง – มอนทรีออล ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก หรือ Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (KM-GBF)" ขึ้นในการจัดประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) สมัยที่ 15 (COP 15)¹ เมื่อเดือนธันวาคม 2565 ณ นครมอนทรีออล ประเทศแคนาดา โดยกรอบงานนี้มีเป้าหมายเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลก และเพื่อถ่ายทอดหรือแปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับประเทศ โดยประเทศไทยที่เป็นภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวก็ได้ลงนามในอนุสัญญา CBD² ซึ่งจะต้องนำกรอบงานนี้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศด้วย

นอกจากนี้ หลายประเทศเริ่มกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ³ เช่น สหภาพยุโรปออกกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์ที่ปลอดการตัดไม้ทำลายป่า⁴ (Deforestation-free Products) เพื่อห้ามไม่ให้บริษัทในสหภาพยุโรปซื้อขายสินค้าที่มีการตัดไม้ทำลายป่า และขยายไปยังธุรกิจการเงิน เพื่อป้องกันการสนับสนุนการทำลายป่า การกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ลงทุน⁵ รายงานด้านความยั่งยืน

¹ ที่มา: [กรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลฯ – กลไกการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความหลากหลายทางชีวภาพ \(onep.go.th\)](https://www.onep.go.th)

² อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2536 โดยประเทศไทยลงนามในอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2535 และให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2546 และอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ต่อประเทศไทย เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2547 ปัจจุบันอนุสัญญาฯ นี้มีประเทศภาคีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 196 ประเทศ (ข้อมูล ณ กรกฎาคม 2566) (ที่มา: [อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ \(CBD\) \(mnre.go.th\)](https://www.mnre.go.th))

³ ที่มา: [What Biodiversity Loss and COP15 Mean for Investors - MSCI](https://www.msci.com), p.12-13

⁴ ที่มา: [Regulation on Deforestation-free products - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu)

⁵ ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน ธนาคาร บริษัทที่ปรึกษาทางการเงิน กองทุนบำเหน็จบำนาญ บริษัทประกันภัย (ที่มา: [The guide to Sustainable Finance Disclosure Regulation \(apiday.com\)](https://www.apiday.com))

ตามเกณฑ์ Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)⁶ ที่ครอบคลุมการดำเนินงานหรือกิจกรรมของธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางความหลากหลายทางชีวภาพ สาธารณรัฐฝรั่งเศสออกกฎหมาย the Energy-Climate Law⁷ เพื่อให้สถาบันการเงินเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย หลังจากที่ได้ลงนามในอนุสัญญา CBD แล้ว ปัจจุบันภาครัฐโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ระหว่างการจัดทำ (ร่าง) **พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับประเทศ (National Biodiversity Strategies and Action Plans: NBSAPs) ฉบับที่ 5** รวมทั้งจัดทำเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (National Targets) ให้สอดคล้องกับ KM-GBF ด้วย โดยในบางเป้าหมายมีความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจโดยเฉพาะตลาดทุนไทย อาทิ การติดตามการดำเนินงานของภาคธุรกิจและสถาบันการเงิน การขจัดแรงจูงใจและเงินอุดหนุนที่ส่งผลเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพ การเพิ่มแหล่งเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

มาตรฐานการรายงานความหลากหลายทางชีวภาพ

นอกจากความร่วมมือในระดับนานาชาติในการส่งเสริมและผลักดันการปกป้องและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้มีการพัฒนามาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล เพื่อช่วยให้ภาคธุรกิจสามารถประเมินและรายงานผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสากล อาทิ ข้อเสนอแนะของ **The Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD Recommendations)** ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ซึ่งรวมถึงการพึ่งพาและผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ วิธีจัดการกับผลกระทบ ความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ตลอดจนช่วยให้ธุรกิจสามารถบูรณาการประเด็นด้านธรรมชาติเข้าผนวกในการตัดสินใจของธุรกิจ และดำเนินการได้สอดคล้องกับเป้าหมายของกรอบ KM-GBF⁸

The Global Reporting Initiative (GRI) ได้ออกมาตรฐาน **GRI 101: Biodiversity 2024** เมื่อต้นปี 2567 เพื่อเป็นมาตรฐานในการเปิดเผยข้อมูลสำหรับภาคธุรกิจในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ และวิธีการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น⁹ ทั้งนี้ ภายหลังจากที่มีทั้งข้อเสนอแนะและมาตรฐานการรายงานตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว สองหน่วยงาน คือ TNFD และ GRI ได้ร่วมมือกันจัดทำ

⁶ ที่มา: [Sustainable Finance Disclosures Regulation - European Commission \(europa.eu\)](https://european-commission.europa.eu)

⁷ ที่มา: [Publication of the implementing decree of Article 29 of the Energy-Climate Law on non-financial reporting by market players | Direction générale du Trésor \(economie.gouv.fr\)](https://economie.gouv.fr)

⁸ ที่มา: [The Taskforce on Nature-related Financial Disclosures \(tnfd.global\)](https://tnfd.global)

⁹ ที่มา: globalreporting.org/publications/documents/english/gri-101-biodiversity-2024-english/

คู่มือเพื่อเชื่อมโยงการเปิดเผยข้อมูล¹⁰ เพื่อช่วยให้ผู้รายงานตาม GRI สามารถจัดทำรายงานให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ TNFD ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยให้ผู้ใช้ข้อเสนอแนะของ TNFD สามารถเปิดเผยข้อมูลได้สอดคล้องตามมาตรฐาน GRI รวมทั้งหลีกเลี่ยงการรายงานซ้ำซ้อนด้วย โดยทั้งสองหน่วยงานได้เผยแพร่คู่มือดังกล่าวเมื่อเดือนกรกฎาคม 2567 ที่ผ่านมา

นอกจากนี้ The International Sustainability Standards Board (ISSB) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การดูแลของ The IFRS Foundation ได้เปิดเผยแผนงาน¹¹ สำหรับ ปี 2567 - 2569 ว่าอยู่ระหว่างศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานในประเด็นความเสี่ยงและโอกาสด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ และบริการระบบนิเวศ (Biodiversity, ecosystems and ecosystem services: “BEES”) ซึ่งความพยายามในการอนุรักษ์ พันธุ์ และรักษา BEES สามารถช่วยจัดการความเสี่ยงหรือสร้างโอกาสที่อาจส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของบริษัทตามที่ระบุไว้ในมาตรฐาน IFRS S1¹² ทั้งนี้ การศึกษานี้จะครอบคลุมถึงการพิจารณาความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานการรายงานในเรื่อง BEES นี้ด้วย

ตลาดทุนไทยกับความหลากหลายทางชีวภาพ

ก.ล.ต. ได้ส่งเสริมให้ธุรกิจในตลาดทุนไทยผนวกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เอาไว้และการมีธรรมาภิบาล (ESG) ตลอดจนการมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ เข้าไปในกระบวนการทำธุรกิจและเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้ผู้ลงทุน คู่ค้า ลูกค้า ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง (stakeholders) มีข้อมูลทั้งด้าน ESG และ SDGs ที่จำเป็นต่อการตัดสินใจลงทุน รวมทั้งเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างระบบนิเวศตลาดทุนที่ยั่งยืน ซึ่งการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมีความครอบคลุมเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเห็นได้จากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560 ที่มีแนวปฏิบัติที่ระบุถึงการที่คณะกรรมการบริษัทควรดูแลให้มีกลไกเพื่อทำให้มั่นใจว่ากิจการจะประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยป้องกัน ลด จัดการ และดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทจะไม่สร้างหรือก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมการดูแลและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ¹³

¹⁰ คู่มือ Interoperability mapping between the GRI Standards and the TNFD Recommended Disclosures and metrics (ที่มา: [Interoperability mapping between the GRI Standards and the TNFD Recommended Disclosures and metrics – TNFD](#))

¹¹ ที่มา: [IFRS - Biodiversity, ecosystems and ecosystem services](#)

¹² ที่มา: [IFRS - IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information](#)

¹³ แนวปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5.2 : คณะกรรมการควรติดตามดูแลให้ฝ่ายจัดการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและสะท้อนอยู่ในแผนดำเนินการ (operational plan) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าทุกฝ่ายขององค์กรได้ดำเนินการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายหลัก และแผนกลยุทธ์ (strategies) ของกิจการ โดยในหัวข้อ 5.2.1 (5) ระบุถึงการที่คณะกรรมการบริษัทควรดูแลให้มีกลไกที่ทำให้มั่นใจว่ากิจการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยป้องกัน ลด จัดการ และดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทจะไม่สร้างหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อ

และในคู่มือแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี / รายงานประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ก็ระบุถึง การเปิดเผยข้อมูลการจัดการด้านความยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม และการจัดการผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย ในห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจที่อธิบายลักษณะห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ (value chain)¹⁴ ด้วย

นอกจากนี้ ตั้งแต่ต้นปีนี้ ก.ล.ต. ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพผ่านช่องทางต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง และล่าสุดได้จัดสัมมนา “เสริมสร้างความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ”¹⁵ ให้แก่กรรมการและผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียน เมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา เพื่อให้เกิดทิศทางจากผู้นำองค์กร (tone at the top) ซึ่งสามารถติดตามได้ผ่านเว็บเพจ [One Report \(sec.or.th\)](http://OneReport(sec.or.th))

ธุรกิจจะเริ่มปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างไร

จากความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและผลกระทบ ตลอดจนแรงกดดันต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา ถึงเวลาแล้วที่ภาคธุรกิจต้องดำเนินการในด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเริ่มจากการมี **tone at the top** ที่นำมาสู่การดำเนินการทั่วทั้งองค์กรและตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินสาระสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพต่อธุรกิจ ทั้งในเชิงของความเสี่ยงและโอกาส การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานที่มีเป้าหมายชัดเจนและครอบคลุม การลดผลกระทบ การจัดการ และการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลตามแนวทางและมาตรฐานที่เป็นสากล

หากถามว่าธุรกิจรอได้ไหม หรือทำเมื่อไรดี คำตอบก็เป็นที่ชัดเจนแบบไร้ข้อสงสัยว่า “**ทำเลย อ่ยารอ**” เพราะการชะลอเวลาจะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงและต้นทุนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การลงมือทำทันทีไม่เพียงแต่ช่วยลดความเสี่ยง แต่ยังเปิดโอกาสใหม่ ๆ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจอีกด้วย ก.ล.ต. พร้อมส่งเสริมภาคธุรกิจในการดำเนินการและการเปิดเผยข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งในระยะต่อไปจะจัดให้มีเครื่องมือและกิจกรรมเพิ่มเติม เช่น คู่มือสำหรับการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง และการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บริษัทจดทะเบียน เป็นต้น

สิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมการใช้วัตถุดิบ การใช้พลังงาน (สำหรับการผลิต ขนส่ง หรือในสำนักงาน) การใช้น้ำ การใช้ทรัพยากรหมุนเวียน การดูแลและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ การปลดปล่อยและจัดการของเสียที่เกิดจากการประกอบธุรกิจ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น

¹⁴ แบบ 56-1 One Report (ทจ. 55/2563) และคู่มือแบบ 56-1 One Report (รายละเอียดตามคู่มือจัดทำแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี/รายงานประจำปีแบบ 56-1 One Report) ในหัวข้อ 3. การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืน หัวข้อย่อย 3.1 นโยบายและเป้าหมายการจัดการด้านความยั่งยืน 3.2 การจัดการผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียในห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ และ 3.3 การจัดการด้านความยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม

¹⁵ สามารถรับชมย้อนหลังและดาวน์โหลดเอกสารการสัมมนาได้ที่ [Thai One Report \(sec.or.th\)](http://ThaiOneReport(sec.or.th))